Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 148.
V LJUBLLJANI, sreda, 29. julija 1925.
Posamezna številka Din 1·—.
LETO II.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Boj za Ljubljansko kreditno banko.

Magnati Trboveljske premogokopne družbe še niso zadovoljni. Ni jim zadosti, da donašajo njih delnice 60 odstotno dividendo, ni jim zadosti, da poleg tega samo s čistim dobičkom odpirajo nove rudnike, ni jim zadosti, da so njih izkazane rezerve skoraj dosegle višino delniške glavnice, oni hočejo postati tudi absolutni vladarji slovenskega gospodarstva.

Tedaj, ko sta bila na čelu slovenskega gospodarstva dva močna denarna zavoda, ko je bila še močna Jadranska banka, tedaj je bila vsaka ataka na slovensko gospodarstvo zaman in že naprej obsojena na neuspeh. Toda po zaslugi mladinske gospode je Jadranska banka — padla in slovenski narod je bil ob svoj največji denarni zavod. Kakor je bil to silen udarec za slovenski narod, vendar bi ga prenesli, ker imeli smo še — Ljubljansko kreditno banko, ki je vsled svojega solidnega gospodarstva mogla postati to, kar nam je bila nekoč Jadranska banka skupno z Ljubljansko kreditno banko. Mogli smo biti brez skrbi za svojo gospodarsko neodvisnost, dokler je vedno lepše razvijajoča se Ljubljanska kreditna banka bila v slovenskih rokah.

Toda tuji magnati Trboveljske premogokopne družbe so sklenili, da mora gospodarska neodvisnost Slovenije prenehati in zato so se navalili na — Ljubljansko kreditno banko. Tudi poslednja močna pozicija Slovencev mora pasti, tudi zadnja slovenska velika banka mora preiti v njihovo last! Tako so sklenili magnati tuje Trboveljske premogokopne družbe in že leto dni se vodi boj za — Ljubljansko kreditno banko.

Naj bodo magnati Trboveljske premogokopne družbe še tako mogočni in še tako bogati, vendar je jasno, da ne bi nikdar mogli doseči svojega cilja, če bi bili vsi Slovenci v boju za Ljubljansko kreditno banko enotni, če ne bi bilo v vrstah Slovencev — izdajalcev. Večina delnic Ljubljanske kreditne banke je v slovenskih rokah in če bi ostali vsi delničarji zavedni, nedostopni za Judeževe groše, nikdar ne bi bilo nobene nevarnosti, da bi se posrečila roparska nakana židovskih lastnikov Trboveljske družbe.

Večina delničarjev Ljubljanske kreditne banke se važnosti boja za Ljubljansko kreditno banko tudi v polni meri zaveda in zato ne prodaja tujcem delnic, pa čeprav se jim ponuja za vsako delnico mastna nagrada. Niso pa prestali preizkušnje vsi. Za ceno mest upravnih svetnikov, za visoke denarne nagrade so se nekateri posamezniki izneverili slovenski stvari in so prestopili v tabor Trboveljske premogokopne družbe in vsled teh izdajalcev je nastala nevarnost, da izgubi slovenski narod svojo največjo banko.

Vsem tem gospodom, ki sprejem Judeževih grošev na vse mogoče in nemogoče načine olepšujejo, bodi povedano z vsem poudarkom, da slovenski narod v boju med seboj in tujo Trboveljsko premogokopno družbo ne pozna nobenega izgovora, nobenih olepšav, temveč je vsakdo, kdor gre s Trboveljsko — narodni izdajalec. Tu ni pardona in naj ima kdo od preje še tako velike zasluge, so te z narodnim izdajstvom izbrisane. Zato opozarjamo vse, ki jih je omamilo zlato Trboveljske, da si v zadnji uri premislijo, ker mi bomo imena vseh izročili narodnemu zaničevanju. Kdor hoče pljunti na svoje dobro ime, komur je vseeno, da bo na večne čase zapisan med svojim narodom kot izdajalec, ta naj gre in dvigne zlato kot nagrado za svoje izdajstvo. Toda pomni naj, da se tega denarja drži narodno prokletstvo in da je njegovo ime za vedno zabeleženo v knjigi narodnih izdajalcev.

Naj se ti častilci zlata ne tolažijo, da je dnevni tisk Slovenije kupljen od magnatov Trboveljske premogokopne družbe in da zato ne bo poročal o njihovem izdajalstvu. Tudi naša odkritja bodo zadostovala in če z nobeno drugo stvarjo, bo »Narodni Dnevnik« s svojim bojem proti osvajalnim namenom Trboveljske premogokopne družbe dokazal nujno potrebo svojega obstoja.

Podkupljenemu časopisju Slovenije pa sledeče: Dokler ste v službi Trboveljske, dokler pomagate, da postane ona gospodar Slovenije, tako dolgo nimate nobene pravice govoriti o slovenstvu, ker ste v isti črti z narodnimi izdajalci. In tudi vam ni mogoče priznati nobenega izgovora, ker za izdajstvo je samo obsodba!

Gospodarska neodvisnost Slovenije ne sme postati plen tujih magnatov Trboveljske premogokopne družbe in zato mora **ostati Ljubljanska kreditna banka — slovenska.** Da se to zgodi, je važnejše ko vse drugo in ko vse kričanje proti vladi. Tudi s tega stališča pravimo: **Slovenci morajo biti zastopani v sedanji vladi!**

Seja Narodne skupščine.

Beograd, 29. julija. Na včerajšnji seji skupščine se je nadaljevala debata o dvanajstinah. Po običajnih formalnostih je prvi govoril izvestitelj vladne večine **Oto Gavrilović**, ki je odgovarjal na vse važne pripombe opoz. govornikov. Iznesel je stanje državnih financ in faze, skozi katere je šla finančna politika preteklih 7 let. Za njim je dobil besedo **Voja Veljković**, ki je kritikoval budžet. Govoril je o kreditih za vojsko. Naša politika ni osvojevalna, toda moramo skrbeti za vojsko. Povdarjal je važnost vojske in branil vse tozadevne izdatke. Prosi, da skupščina sprejme dvanajstine.

Za njim je govoril **Pribičević**, ki v začetku svojega govora odgovarja Ljubi Jovanoviću in Trifunoviću. Miša Trifunović je rekel, da je to sporazum med plemeni, Ljuba Jovanović pa, da je to narodni sporazum. Ako je to sporazum samo med dvema strankama, se nas prav nič ne tiče. Ako je sporazum plemen, moramo vedeti, v čem obstoji ta sporazum. Vlada ga mora objaviti. Nato iznaša zgodovino radikalno-demokratske vlade pred 3 leti. Pašić, da je šel po zagrebškem kongresu na volitve, da konzultira narod. Isto bi moral storiti tudi sedaj pred aranžmanom s HSS, da bi se narod na volitvah mogel izjaviti za novo politiko, ali pa proti njej. Nato govori o zunanji politiki in navaja, kaj je St. Radić govoril nekdaj o zunanji politiki: simpatiziral je z makedonstvujuščimi, Pašića je nazival izdajalca, dr. Ninčića za beograjskega žida, vse radikale pa »pljačkaško bando«. On ne veruje v preokret in zahteva, da se radićevci izjavijo, kaj mislijo o vseh važnih vprašanjih zunanje politike.

Dalje je Pribičević izvajal sledeče: Popolnoma netočno je, da je kdo St. Radiću v mojem imenu ponudil, da se ustanovi prečanska fronta. Obrača se k Pavlu Radiću in pravi, ako je to resnica, naj dokaže. Vi ste omenjali kralja, da je on bil za sporazum. (Predsednik opominja Pribičevića, naj ne umešava v to stvar kraljevo ime.) Pribičević demantira dalje, da je nameraval ustanoviti prečansko fronto. Pravi, da je bil vedno za Srbijo. Sedaj imamo dva protokola. Prvega je podpisal en Marko in ta, da je zelo slab. Drugi, ki sta ga podpisala dva Marka, bo, upam, malo boljši. Pravi, da je sporazum, kakor ga Pašić izvaja v javnosti in v narodu, zlasti na Hrvatskem ter v mnogih krajih Dalmacije in Bosne, in ki da pomeni persekucije elementov, ki so želeli to državo, v korist onih, ki ga niso želeli.

Pribičeviću je odgovoril **Ljuba Jovanović**, ki je povdarjal, da sta bila s Pašićem mnenja, da se ustava more spremeniti, ako bo to zahtevala potreba. Obsojali smo svoječasno postopanje Stjepana Radića. Ko pa je spremenil svoje stališče, se je situacija spremenila. Nato govori o svojem vedenju in o svoji ostavki na predsedniški položaj v parlamentu. Pravi, da se je z neke strani zahtevalo, naj ostane na svojem mestu ali da mu je bilo nemogoče nastopati proti svoji stranki. Smatra, da se vprašanje sporazuma ne more rešiti brez radikalne stranke. Poedinci niso mogli ničesar storiti. Ko sem opazil preokret pri Pavlu Radiću, sem to takoj sporočil Pašiću. V imenu vlade je na Pribičevićeva izvajanja repliciral Trifunović. Prišlo je do osebnih pojasnil med Pribičevićem, Trifunovićem in Davidovićem, na kar je bila dopoldanska seja zaključena ob 14.

POPOLDANSKA SEJA SKUPŠČINE

se je pričela ob 18. Prisostvovalo je okoli 30 poslancev, večinoma opozicijonalnih. Prvi je dobil besedo **dr. Hohnjec.** Nekateri poslanci vzklikajo, da vladna večina s svojim postopanjem demonstrira proti Slovencem. Hohnjec pravi, da bo glasoval proti dvanajstinam. Izjavlja, da nima ničesar govoriti niti o finančni niti o obči politiki sedanje vlade, ki zapostavlja interese večine naroda, v prvi vrsti interese Slovencev. O sporazumu, pravi g. Hohnjec, Vam bo mogel povedati mnogo g. Uroić. Za njegovega govora je prišlo do burnih scen in mučnih prepirov z ministrom Uzunovićem in Stepo Kobasicom.

Po končanem govoru g. Hohnjeca zahteva besedo g. Uroić radi osebnega pojasnila. Uroić hoče govoriti o sporazumu, ali mu predsednik ne dovoli besede. Pride do velikih prepirov. Vladna večina vstopi v dvorano. Predsednik zahteva, da se glasuje, da se Uroiću ne da besede. Večina sprejme ta predlog. Potem pride ponovno do burnih scen. Radićevci navalijo na Uroića. Slednji jih zmerja, da so »batinaši«. Vsak čas bi moglo priti do pretepa. Zato prekine predsednik sejo, ki se bo jutri dopoldne ob 10. nadaljevala.

Po seji je trajal prepir v skupščini še dalje. Uroić kliče radićevcem: »Izdajice hrvatskega naroda!« Oni ga hočejo tepsti. Predsednik intervenira. Poslanci se polagoma pomirijo. Radićevski disidenti so užaljeni, ker Uroić ni dobil besede.

Po seji se je Marko Trifković dalj časa razgovarjal s finančnim ministrom. Sklenila sta, da se morajo dvanajstine izglasovati najkasneje do četrtka zvečer.

RADIĆEVSKI DISIDENTI RAZOČARANI.

Beograd, 29. julija. Radićevski disidenti: Uroić, Buć in Trajanović, ki so bili na agitaciji, so se vrnili danes v Beograd in so poročali svojim prijateljem, da je razpoloženje med narodom ugodno. Nikakor pa niso optimisti. Zlasti so bili iznenadeni radi prevelikih zahtev svojih volilcev.

Nove grupacije strank.

Beograd, 29. julija. Sinoči se je vršila konferenca opozicionalnega bloka. Navzoči so bili Davidović, Korošec in Spaho. Konferenca je v toliko pomenljiva, ker se dela na ustanovitvi novega bloka.

V političnih krogih so mnogo govorili o uniji med Davidovićevimi demokrati in muslimani v »Demokratsko gradjansko stranko«. Klerikalci hočejo ustvariti na Hrvatskem in v Sloveniji prečansko klerikalno fronto proti fronti, ki jo vodita Stjepan Radić in Pucelj. Nova grupacija v parlamentu bi bila sledeča: 1. radikali in radićevci s srbskimi in slovenskimi zemljoradniki. 2. Čista seljačka stranka, ki bi jo tvorili ostali zemljoradniki. 3. Davidović in Spaho, združena v Jugosl. demokr. gradjanski stranki in 4. klerikalna stranka Korošec-Šimrak. — Končno bi bili še dve mali skupini: SDS in zajednica, event. še radićevski disidenti.

S seje opoz. bloka ni bil izdan komunike. Seja se danes nadaljuje. Politični krogi povdarjajo, da opozicija noče prevzeti odgovornosti za delo vlade, ki je za neki sporazum, pa ga nikjer ne izvaja. Danes bodo izdali šefi opozicije komunike. Stiliziral ga bo g. Voja Marinković.

KREDITI POŠTNEGA ČEKOVNEGA ZAVODA ZA VSE ENAKI.

Beograd, 29. julija. Da se paralizira slabe posledice v razvoju ekonomskega življenja, so se novi ministri sporazumeli, da urede važno vprašanje kreditov pri poštnih čekovnih zavodih na podlagi ravnopravnosti. Minister si je dal predložiti tudi izkaz kreditov od zavodov v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, kakor tudi ostalih mest. Posojila bodo dobile samo one institucije, ki so bile dosedaj zapostavljene, toda v duhu ravnopravnosti, kakor to predvidevata sporazum in vladna deklaracija.

NASPROTUJOČE SI VESTI O PAŠIĆEVEM ZDRAVJU.

Beograd, 29. julija. Sinoči so se širile kontradiktorne vesti o zdravstvenem stanju g. Pašića. Nekatere vesti povdarjajo, da se g. Pašić počuti zelo slabo in da je pričakovati iznenadenj. Včeraj je dežurni oficir posetil šefa kabineta g. Hristića in se v imenu dvora informiral o Pašićevem stanju. Poluradno smo obveščeni, da je stanje Pašića ugodno in da bo čez deset dni g. Pašić popolnoma okreval.

TISKOVNI ZAKON BO V 7 DNEH GOTOV.

Beograd, 29. julija. Predsednik zakonodajnega odbora, g. Ljuba Jovanović, je sklical v petek sejo plenuma zakonodajnega odbora. Na seji se bo nadaljevala diskusija o tiskovnem zakonu, na katerem se že dalj časa ni delalo. Vlada hiti s tem zakonom. Minister za izenačenje zakonov, g. Srskić, je izjavil vašemu dopisniku, da se bo trudil, da se unesejo novi amandmani za novinarje in da bo vse to v sedmih dneh gotovo. Kajti vsak novinar se mora nahajati v pogodbenem položaju.

»DOM« O SEDANJI VLADI.

Zagreb, 29. julija. Današnji »Dom« piše, da je narodni sporazum napravil na Srbe, Hrvate in Slovence globok utis. Zlasti je to opaziti pri Hrvatih, ki so sporazum sprejeli z velikim navdušenjem. Po vesteh iz vseh krajev države čuti sleherni človek, da je s sporazumom ustvarjena globoka, stvarna in trajna sprememba na bolje v celokupnem našem političnem življenju in da je baš v tem velika in bistvena razlika med Davidovićevo vlado in sedanjo narodno seljačko vlado. V Davidovićevi vladi sta dr. Korošec in Spaho s svojima verskima grupama silno slabila narodno obeležje. Dalje pravi »Dom«, da vse tri stranke sedanjega ožjega bloka niso hotele čuti o seljačkih temeljih celokupne državne politike.

»Dom« piše nato o desidentih ter pravi, da so izstopili samo poslanci Trojanović, Uroić in dr. Buć. Posl. Jagotić pa je po daljšem razgovoru s St. Radićem ostal zvest HSS.

Minister Krajač o važnosti Jadrana.

V splitski »Novi Dobi« je napisal minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Krajač članek o važnosti Jadrana v preteklosti in sedanjosti, iz katerega posnemamo sledeče:

Po uvodnih besedah o krasotah naše riviere nadaljuje pisec, da je živelo že v prvi zgodovinski dobi na obali in v zaledju krepko gorsko pleme, s katerim so se Rimljani borili skozi stoletja. Že tedaj so bili Liburni odlični mornarji in njihove majhne, a hitre in okretne ladje so odločile v morski bitki pri Akcijah. Obala je bila od najstarejših časov kolonizirana in na njej, kakor tudi na bližnjih otokih so cvetela trgovska središča, ki so izmenjavala produkte med kopnim in morjem. Dozdeva se, da smemo trditi, da so že kartagijske in feniške ladje posredovale pri izmenjavi blaga na naši obali, gotovo pa je to za stare Grke in Rimljane. Vse to je zapustilo sledove na tej obali, še več tudi v ljudeh do današnjega dne.

Ko smo prišli mi v sedanje postojanke smo našli tam zgrajena mesta in luke, organizirano rimsko upravo, ceste in varen promet, brodovje, arhitekturo itd. Čim smo zemljo osvojili, smo nastopili kot konstruktivni element. Latinov nismo iztrebili z ognjem in mečem, mest nismo porušili, nego smo z asimilatorno silo pretvorili rimska mesta, latinsko pomorstvo in latinsko kulturo v svojo lastno in dali vsemu temu narodno obilježje ter prepojili vse to s svojo lastno avtohtono kulturo. In tedaj pred več kakor tisoč leti je zacvetelo naše pomorstvo in z njim naša trgovina in tedaj je zadnjikrat do današnje dobe Jadransko Primorje in morje izvršilo napram svojemu zaledju organično funkcijo na nacionalni osnovi v kulturnem, gospodarskem, političnem in pomorskem pogledu.

Tedaj se je pokazalo, da nam je na izkustvih preteklosti uspelo stvoriti podlago in že tedaj divno stvoriti tip našega narodnega človeka s značilnostmi: izredne vztrajnosti, zadovoljstva z malim, globoke zavesti o svojih dolžnostih, hladnega miru v največji nevarnosti, neustrašenosti in premišljenosti. To je plod naše rase, naših planin in našega nevarnega morja. Potreben je bil močan ljudski tip, da je obvladal istočasno težkoče naših strmih in nerodovitnih planin, burno, nevarno in zavratno morje, in da se je obenem na tem kraju uspešno in za vselej utrdil. Utrdil tedaj, ko je propadel dolg niz narodov, kulturnih in barbarskih, na zgodovinski cesti naroda, ki vodi na morje, ki odpira pot celi srednji in velikemu delu vzhodne Evrope. Karakteristični so v tem Neretvani IX. veka, katerim so morale plačati davek celo Benetke, pozneje pa Uskoki iz trdega Senja, ki so bili v bistvu pravi gospodarji Jadranskega morja. Ti so se zaleteli pod sam zvonik sv. Marka na nasprotni obali Jadrana in izzvali veliko vojno, v kateri niso bili v resnici premagani z nasprotnikovo vojno silo.

V neposrednem zaledju morja srednje in severne Dalmacije je cvetela stara hrvatska narodna država. Skozi tisočletja so rušili na tej zemlji naši narodni sovražniki ostanke rimske kulture in kamenite ostanke naše lastne narodne kulture. Navzlic temu ima še danes naša zemlja skritih mnogo dokazov naše prave narodne kulture, dosti pa jih je že dala na svetlo. Kninski muzej vsebuje neprecenljivo blago še nepreiskane naše narodne umetnosti, ki jo smatrajo strokovnjaki za avtohtono, ravno tako kakor bizantinsko in longobardsko. Muzej ima mnogo spominov stare hrvatske državnosti, ima pa tudi spomine na našo skupno narodno vero. Tako je bil najden kip sv. Vida, našega starega boga (Svantevid severnih kronik). Vse to je danes važno kot dokaz, da nismo stopili v svetovno zgodovino kot barbari in rušilci kulture, nego kot pozitivni in konstruktivni sodelavci v evropski kulturi in nositelji svoje lastne narodne kulture. Vsi ti spomini morajo biti danes enako sveti vsakemu narodnemu človeku, ker so naša kulturna legitimacija na Jadranu.

Narodni državi so sledila stoletja bojev proti Turkom in Benečanom za narodni obstanek. Na odličnih kakovostih našega naroda in našega naravnega bogastva so zgradile Benetke svojo trgovsko in politično moč. Toda tudi v tem boju na življenje in smrt niso propadle pozitivne in konstruktivne lastnosti našega plemena. Sinovi primorske obali so kot brezdomovinci sodelovali kot upoštevani ustvaritelji evropskega humanizma in renesanse. Pod slabimi okolnostmi ustvarijo že pred stoletji svojo lastno narodno književnost, v mali ali močni dubrovniški republiki pa so razvijali svoje pomorstvo.

S prevratom in ujedinjenjem je nastopila nova epoha. Naša skrb je, da bo velika in slavna, kajti zrušili smo že skoraj vse umetne ovire.

Jadransko morje ne daje naši narodni državi samo naravne moči, marveč tudi neposredno zvezo z vsem svetom. Šele ono ji daje položaj in važnost prve sile na Balkanu. Srednja Donava je zadobila šele z našim morjem svojo popolno gospodarsko vrednost. Od harmoničnega razvoja naše agrarne produkcije v zvezi z razvojem našega pomorstva je v veliki meri odvisen prosperitet našega narodnega gospodarstva. To so dejstva, ki si jih mora osvojiti vsak naš državljan, ki mu je na srcu interes države in celokupnega naroda. Na tem se morajo osnovati naši gospodarski in investicijski programi. Na temelju tega smemo pričakovati zvišanje naših narodnih dohodkov. Na podlagi tega smemo računati, da izvršimo v svetovnem gospodarstvu ono funkcijo, ki nam po našem položaju, obdarjenosti, naravnem bogastvu in preteklosti pritiče. Tako bodemo s svojim delom in trudom ter organizatorično sposobnostjo dosegli v svetovnem gospodarstvu ono mesto, ki nam pritiče.

V zaledju Jadrana paralelno z njim so visoki gorski grebeni. To so bili dosedaj ovira prometu in funkciji, ki jo mora vršiti naše morje v naši narodni državi. Današnja tehnična sredstva lahko vse to obvladajo, a nam gre za to, da jih res obvladajo. V prvi vrsti pridejo v poštev železnice in telefonske zveze. Reke v zaledju in njihova sila jamčijo za zadostno električno energijo, da se to izvede. Melioracija zemlje v Dalmaciji in zaledju bo zasigurala prehrano prebivalstva z lastnimi sredstvi.

Čim se naši veliki prijatelji prepričajo, da smo razumeli svoj položaj, in kadar bodemo notranje konsolidirani, ko bodemo imeli določene konstruktivne smernice, nam priskoči na pomoč inozemski kapital brez političnih pretenzij. Na ta način lahko izvedemo veliko delo svojega blagostanja, kakor smo prej izvedli veliko delo narodnega ujedinjenja.

Prišlo je do željno pričakovane proge Ogulin—Split, slediti morajo še ostale zveze, posebno Splita z zaledjem in Beogradom, tako da se lahko na podlagi naših potreb razvije naše pomorstvo v korist celi državi. Zato je potrebno, da združimo svoje moči k skupnemu delu in ako vsak poedinec stori svojo dolžnost, ne moremo dvomiti o uspehu.

Jadranska izložba.

Nad vse srečna misel Splita je bila, da priredi ob priliki otvoritve nove proge — Jadransko izložbo. Gostom, ki so se udeležili otvoritve, je bilo treba nazorno pokazati bogastvo Dalmacije in našega Primorja in tega cilja ni mogoče doseči bolje ko z — Jadransko razstavo. Sele v njej so videli gostje, kako silna bogastva so v našem Primorju še neizrabljena in kako velike stvari bi bilo mogoče doseči, da bi vlada posvetila Primorju ono pažnjo, ki jo zasluži. Upamo, da se bo to sedaj, ko so Hrvatje, ki so na Primorju najbolj zainteresirani, v vladi v tako velikem številu zastopani, tudi zgodilo in se prično z otvoritvijo naše nove jadranske proge Ljubljana - Zagreb - Beograd - Split tudi lepša bodočnost našega Primorja.

Jadranska razstava je prva razstava našega Primorja in zato seveda še nepopolna slika našega Primorja. Toda kljub vsem začetniškim napakam je vendarle glavni namen razstave v polni meri dosežen in ni posetnika, ki ne bi šel iz razstave s ponosom na naše Primorje, njegovo divno lepoto, njegovo staro kulturo in njegovo silno, toda skoraj nedvignjeno bogastvo.

Zgovoren dokument naše lepše bodočnosti je Jadranska razstava in zato ne zaslužijo njeni prireditelji samo globoke zahvale Dalmacije, ki bo imela od nje največji dobiček, temveč tudi vse države, ki brez pomorstva ne more postati to, kar ji je po naravi določeno — da je **bogata Jugoslavija**

SVEČANA OTVORITEV JADRANSKE RAZSTAVE.

V nedeljo je bila na svečan način otvorjena Jadranska razstava, ki je nameščena v štirih javnih zgradbah. Otvoritvi je v kraljevem imenu prisostvoval admiral Prica, navzoča sta bila tudi ministra Radojević in dr. Krajač. Otvoritev se je izvršila v okusno opremljeni zbornični dvorani. Razstavo je otvoril častni predsednik dr. Grisogono, ki se je v zbranih besedah zahvalil obiskovalcem za poset, v prvi vrsti kraljevemu zastopniku admiralu Prici ter obema ministroma. Svojo zahvalo je izrazil tudi predstavnikom tujih držav.

V kratkih besedah je razložil namen, ki so ga zasledovali prireditelji razstave. Razstava nima lokalnega značaja, marveč je zadeva vsega naroda in države. Prireditelji niso šli za tem, da ustvarijo nekaj predhodnega, marveč nekaj takega, kar zapusti trajne sledove. Ta namen bi se dal izraziti v stremljenju, da postane naša država pomorska država, kar izhaja iz naše preteklosti, položaja in tradicije, kajti od vseh slovanskih narodov se je baš naš narod najbolj pečal s pomorstvom.

Bolestno je bilo gledati, kako se je toliko energije izgubljalo za našo državo, kajti ni ga kraja, kjer ne bi našli dalmatinskih mornarjev. Vsled tega se je pri prireditvi razstave posvetilo posebno pozornost našemu pomorskemu življenju in njegovemu pomenu za gospodarstvo in kulturo, da pokažemo, kaj moremo in s tem zainteresiramo vso državo za našo Dalmacijo.

Dalmatince je večkrat bolelo, ko je bil govor o pasivnih krajih. To je z ene strani res, kajti Dalmacija je kršna. Toda kljub temu žive na tem goličavju Dalmatinci, ga ljubijo in ne bodo nikdar nanj pozabili. Iz tega skalovja srkajo Dalmatinci s težkimi napori svojo življensko silo. Iz te energične volje je izšla tudi sedanja razstava, ki je pokazala, kaj se da iz tega krasa napraviti.

Razstava nam nudi poleg tega jadransko tradicijo na križišču med Vzhodom in Zapadom. Naš Jadran se ni nikdar čutil svobodnega, marveč kot del Balkana, v čemur je obstojalo stremljenje po močni edinstveni državi.

Govornik je zaključil svoj govor z opisom dogodkov za časa italijanske okupacije, ko so otroci odklanjali tuj kruh in stresali tujo moko v morje, dasi so bili lačni. Ta epizoda osvetljuje globoka nacionalna čustva dalmatinskih rojakov.

Za njim je govoril admiral Prica, ki je sporočil kraljev pozdrav vsem, ki so pripomogli k razstavi in željo, da bi ta podjetnost žela uspehe. To je temelj in Bog daj, da bi se na tem temelju dvignila trdna palača.

V imenu kraljeve vlade je izrazil minister dr. Krajač svoje zadovoljstvo nad to prireditvijo. Naglasil je, da je to revija, iz katere se vidi, kaj store ti kraji z lastno inicijativo, brez tuje pomoči. Taka inicijativa mora imeti uspehe, osobito, ker je inicijativa zasebna. Samo taka inicijativa lahko dovede do izvrstne organizacije. Vlada bo s svoje strani podpirala cilje, ki so vodili zasnovatelje razstave. Končno je izrazil željo, da bi razstava pripomogla do procvita Splita, Jadrana in cele države.

Glavni del Jadranske razstave je prirejen v poslopju velike realke. Najodličnejše mesto zavzema v razstavi seveda naše pomorstvo. Tipi naših ladij, načrti naših ladijskih gradbenikov in dela naših ladjedelnic zavzemajo širok in okusno uporabljen prostor. Treba samo nekaj zdrave iniciative in naša brodogradnja bo zadostila vsem zahtevam. To je v razstavi jasno dokazano.

In bogastvo Dalmacije! Ribe, južno sadje, olje, premog, cement, bauksit itd. Polno je tega bogastva, samo skoraj neizrabljeno, ker se povsodi čuti težka roka — tujca. Kar so nemški židje pri naši Trboveljski, to so Italijani pri dalmatinskem cementu. In ti so ovira razvoja, s temi treba, da jugoslovenska vlada obračuni. Jadranska razstava je za naše narodnoobrambno delo največje važnosti in glasen memento vsem onim, ki mislijo, da se nacionalna vprašanja rešujejo v malenkostnih stvareh, da je ta nazor napačen. V gospodarskih vprašanjih je težišče narodne obrambe in prireditelji Jadranske razstave so to razumeli in zato ima na razstavi tudi svoj kotiček »Jadranska Straža«. In ta kotiček je lep — in to bodi konstatirano v podnet vsem onim, ki se v Sloveniji trudijo za to prekoristno ustanovo.

Stara je kultura Dalmacije in tudi to je dokumentirano na Jadranski razstavi. Nismo narod od včeraj, temveč narod s staro kulturo in zavedajmo se tega vedno, da bomo tem bolj skrbeli za razvoj našega Primorja, ki more in mora postati ena najbolj cvetočih naših dežel — kljub današnji zapuščenosti.

V foyeru Narodnega gledališča, v obrtni šoli in v bivšem občinskem domu so prirejeni ostali oddelki razstave. Vsi okusno opremljeni, vsi opomin, da zapravljamo denar, če ne dvignemo našega Primorja.

V Šibeniku je poseben oddelek Jadranske razstave — vinska razstava. O kakovosti razstavljenih vin ni treba nobene posebne pripombe, ker je njih kvaliteta znana. Pripomnjeno bodi le, da dela razstava čast Šibeniku.

Naše Primorje vstaja in Jadranska razstava je bila zadnja revija sil za pričetek intenzivnega dela za dvig našega Primorja. Slovenci, ki smo odrezani od svojih naravnih pristanišč, smo direktno zainteresirani na tem, da se vrši vstajenje Primorja čim hitrejše, tako da dobimo tudi mi v Primorju nadomestilo za izgubo svojih pristanišč.

Po otvoritvi proge Gračac—Knin mora biti prva na vrsti zveza Slovenije z morjem, in to je važnejše od vsake debate o kapitulaciji, drobtinah in sličnem.

Politične vesti.

= **Sodijo po sebi.** Pribičevićeva »Reč« prinaša novo senzacijo. Piše, da obstoji afera v vladi. To da je prva afera radićevskih ministrov. »Reč« povdarja, da sta min. agrarne reforme, Pavle Radić in dr. Nikić, minister za šume in rude ukinila državno upravo z madjarskega posestva grofa Eszsterhazyja na Hrvatskem. To sta storila radi tega, da bi se ognila agrarni reformi in da bi nekoliko »zaradila« za strankarski fond. Prodajati sta pričela posestvo po 7000 Din za h. Grofu sta ga odstopila za 3000 Din za h. Država je bila s tem oškodovana za 30 milijonov. »Reč« pravi dalje, da namerava vlada Nikiću in Prpiću odstopiti mnogo šum in rud na Hrvatskem. Povodom teh vesti se je obrnil naš dopisnik na Pavla Radića in dr. Nikića. Oba sta izjavila, da vesti ne odgovarjajo resnici in da so čisto navadna laž. Ministra bosta sama javnosti pojasnila celo zadevo. Pravita, da ona tega nista storila, marveč da je to storil dr. Žerjav, ki je pričel s samostojnimi demokrati prodajati zemljo po 4000 Din za ha, dasi je mnogo več vredna.

= **Radićev demanti.** Posl. Trajanović je izjavil novinarjem, da je na poslednji seji Hrv. selj. kluba Stjepan Radić demantiral vesti, da bi on (St. Radić) povabil Nj. Vel. kralja na proslavo Hrvatskega Sokola v Zagrebu. Pravi, da mu to ni znano. Povsem logično je to, izjavlja posl. Trajanović, ker St. Radić ni nobena merodajna oseba v Hrv. Sokolu in bi moglo to storiti le društvo samo.

= **Grške halucinacije.** Blizu Skoplja se vrše veliki vojaški manevri naše vojske. To so Grki smatrali za nekakšno pripravo naše vojske za napad na Grčijo. Da bi javno razburjenost nekoliko pomirili, je napisal oficijozni organ »L' Indepedence« sledeče: Dasi so oficirji (namreč naši), ki sanjajo o vojni z Grčijo, bodo beograjski politiki bolj pametni. Usoda Jugoslavije ni v rokah oficirjev, marveč politikov, ki morajo v slučaju napada na Grčijo računati z zelo resnimi posledicami. Grški tisk izraža tudi svojo bojazen glede sporazuma med radičevci in radikali, kajti sedaj lahko nastopi Jugoslavija v zunanje političnih vprašanjih mnogo odločnejše. Vendar pa upa grški tisk, da ne bodo radičevski ministri dopustili vojne. Obenem pa naglašajo, da je grška armada še vedno dovolj močna, da se zoperstavi osvojevalcem. Medtem pa se naši državljani v Grčiji stalno zasledujejo. V svoji domišljiji vidijo Grki vedno večno nevarnost jugoslovenskega napada na Solun. List, čigar sotrudnik je tudi sedanji finančni minister Kofinas, pravi, da niso Jugoslovani še ničesar podvzeli, da bi se obnovila prekinjena pogajanja. Iz beograjskega tiska pa izhaja, da se to v kratkem zgodi. Grška vlada je pripravljena dati glede razširitve solunske cone gotove koncesije, da se na ta način prepreči morebitni spor. Kar se tiče narodnih manjšin, je list mnenja, da je bilo to vprašanje rešeno z mednarodnimi pogodbami. Jugoslavija nima pravice vmešavanja v vprašanje, ki spada v delokrog Zveze narodov. Neki drugi list prinaša vest, da je grška vlada odločena dobiti progo Solun—Bitolj v svojo posest. Ta proga je sedaj last neke francoske družbe.

= **Podonavsko vprašanje v Ženevi.** Prometna in tranzitna komisija Zveze narodov se peča med drugim z vprašanjem izlivov Donave in s sporom Rumunije s podonavsko komisijo glede pristojnosti komisije za odsek med Brajlo in Galacem. Po versailleski mirovni pogodbi pristoja namreč tej komisiji črta od kraja, kjer neha pristojnost evropske podonavske komisije. To stališče pa ne odgovarja podonavski komisiji, ustanovljeni v mirovni pogodbi. Komisija stoji na stališču, da je treba ustvariti enotni režim, kakor je obstojal pred vojno. Nadalje se peča komisija z vprašanjem plovbe po Donavi. Po poročilih strokovnjakov je vzrok slabemu prometu razkosanost obdonavskega ozemlja, ki pripada sedaj raznim državam. Donava je prosta mednarodna reka.

= **Pred važnimi dogodki v Angliji.** Angleška javnost nestrpno pričakuje nadaljni razvoj rudarske krize. V petek stopi v veljavo sporazum lastnikov rudnikov glede mest. Ako se tedaj ne doseže noben sporazum in tudi ne odgoditev, pride do izbruha odprtega konflikta med ogromnim številom delavstva in delodajalci. Situacija se je nekoliko zboljšala s tem, da je mornariškemu ministru uspelo združiti delodajalce in delavce k kratkemu formelnemu pogovoru. Ta pogovor se nadaljuje danes. V tem razdobju so skušali delavci svoje stališče utrditi s tem, da so pridobili za svoje zahteve tudi železničarje, ki so izjavili, da ne bodo deset minut po izbruhu stavke transportirali premoga. Doslej vztrajata obe stranki na svojem stališču. Delodajalci zahtevajo zopetno uvedbo osemurnega delavnika in znižanje plač, kar opravičujejo s tem, da vlada v rudarstvu velikanska kriza. Delavci pa trde, da imajo rudniški lastniki še vedno dovolj dobička, da kljub vladajoči krizi, lahko zadovolje delavske zahteve. Del rudarjev baje že stavka.

= **Mussolini na dopustu.** Mussolini je odšel za nekaj dni v Mettuno na oddih. Izključeno ni, da obišče tekom prihodnjega tedna kraljevo letno rezidenco v San Rossore.

= **Mirovna ponudba Abd el Krimu.** O izgledih na mir v Maroku poročajo listi, ako poročila sumiramo sledeče: Ko so se Španci in Francozi sporazumeli o mirovnih pogojih, je bilo Abd el Krimu sporočeno, da je bil med obema državama dosežen sporazum in da lahko zve za mirovne pogoje, ako mu je na tem ležeče. To pismo je Abd el Krim dobil. Odgovora dosedaj še ni. Delegati, ki bi se pozneje pogajali, so že določeni. Nahajajo pa se še na rifskem ozemlju. Francoska vlada ne more upoštevati mirovnih ponudb, razglašenih v francoskih in angleških listih, tudi če bi bili autentični. Možno pa je, da še enkrat pozovejo Abd el Krima, da se o tem izrazi. Francija in Španija ne dopustita ničesar, da zvesta pravo mišljenje rifskega gospodarja. Prihodnji teden se sestaneta maršal Petain in general de Ravera, da se dogovorita glede skupnih vojaških akcij.

Sokolstvo.

SVOJEMU ČLANSTVU.

V nedeljo dne 2. t. m. se vrši na Taboru zlet Sokolske župe Ljubljana.

Naša dolžnost je, da se kot matično društvo udeležimo te sokolske manifestacije v čim največjem številu; dolžnost vsakega posameznika, ki poseduje kroj pa je, da se temu pozivu odzove.

Zbirališče članstva v nedeljo ob 8. uri pred Narodnim domom, odhod točno ob pol 9. na Tabor. — Zdravo!

Odbor »Ljubljanskega Sokola.«

Književnost.

JADRANSKA ŠTEVILKA »BANKARSTVA«.

Prejeli smo avgustovo številko tega velikega ekonomskega časopisa, ki je v resnici odlično urejena. Med drugim vsebuje številka sledeča originalna dela: Ljuba Jovanović: Pozdrav; Ljubomir St. Kosler: Naš interes na Jadranu; Juraj Biankini: Naš Jadran — žarišče narodnih interesov; dr. Ivo Tartaglia: Split in njegov pomen v bodočnosti; Ing. Ranislav M. Avramović: Pomen nove zveze z našim Jadranom; dr. Melko Čingrija: Najnujnejše potrebe našega Jadrana; dr. Hugo Werk: Brez naslova; Milan Prpić: O reformi naše tarifne politike z ozirom na Jadran; dr. Vladimir Ravnihar: Slovenci in Italijani na Jadranu; dr. Ljubo Leontić: Italijanski mostovi preko Jadrana; Mato Šarić: Življenjska potreba našega pomorstva; prof. Silvija Alfirević: Jadranska Straža in njen pomen za naš Jadran; dr. Pero Mitrović: Aktualna vprašanja našega pomorstva; Niko Bartulović: Pomen nacionalistične akcije v obrambo Dalmacije; Ing. Nikola Kabalin: Ekonomske potrebe Gornjega Jadrana; dr. Filip Lazarević: Boka Kotorska; Engelbert Gangl: Sokolska straža ob našem morju; dr. Miroslav Stojadinović: Naše morje; dr. Josip Beroš: Vloga Gradske štedionice v razvoju Splita; dr. Djuro Orlić: Dubrovnik v bodočnosti; dr. Ciril Žižek: Turizem na Jadranu; Artur Grado: Naša emigracija z Jadrana; ing. Viktor Mupurgo: Projektirani zakon proti alkoholu; Rudolf Crnić: Stanje naših luk; F. D. Andričević: Naše Primorje in tujski promet; Maksim Sardelić: Problem našega pomorskega ribarstva; Krešimir Lovrić: Gospodarski pomen izvoza bauxita za Jugoslavijo; dr. Mirko Kus-Nikolajev: Položaj pomorskega delavstva; Ivo Barać: Kreditne razmere in gospodarstvo v Južni Dalmaciji; dr. Mirko Kus-Nikolajev: Štiri edicije prof. Stan. Ostermana; Bankarstvo: Frideriko Glavić in njegov parobrod istega imena. Informativna kronika in drugo.

»Bankarstvo« izhaja mesečno. Posamezni zvezki obsegajo 50 strani. Celoletna naročnina znaša 200 Din. Omenjena številka se dobi v vseh knjigarnah za ceno 50 Din, ali pa pri izdajatelju: Administracija »Bankarstva« v Zagrebu, Marovska 30.

Dnevne vesti.

DEMAGOGI.

Izven vsakega dvoma je, da je tudi nova vlada zavezana, da izplača uradnikom dolžno razliko na plačah. Po zakonu je v to nova vlada zavezana in zato je njena dolžnost, da zakon izvede, pa čeprav ga je sklenila druga vlada. Zato tudi v polni meri razumemo, če opozicionalni listi z vso vehemenco zahtevajo, da se uradnikom te razlike izplačajo.

Čisto druga pa je stvar z listi, ki so bili še pred kratkim najbolj vneti zagovorniki PP vlade, ki je prvi in glavni krivec, da razlike uradniških plač še niso bile izplačane. Ko so imeli ti listi največji vpliv, so pustili uradnike v njih upravičenem boju na cedilu, sedaj pa bi hoteli na račun uradniške bede uganjati — demagogijo. Ker samo demagogija je, če zahteva sedaj izplačilo razlik tisti, ki teh razlik ni izplačal tedaj, ko je bila vsa moč v njegovih rokah in ko je imel vsak dan priliko, da izvede to, v kar je bil po zakonu zavezan. Kdor ni tedaj govoril, ta naj molči tudi sedaj, ker preprozorna je njegova demagogija, da bi mogla koristiti uradnikom.

Če hoče samostojno demokratski tisk, ki uganja to demagogijo, res koristiti uradnikom, potem naj pusti vse strankarske špekulacije lepo iz igre ter odkrito pove, da bi bile uradniške razlike že davno izplačane, če bi bila vlada PP na mestu, in obenem naj dostavi, da upa, da bo vlada RR boljša in razlike izplačala. Z neosnovanimi napadi pa bo samostojno demokratski tisk uradnikom samo škodoval in niti najmanje ne koristil.

Bil bi pa tudi že čas, da bi samostojnodemokratski tisk že enkrat končal z nazorom, da je uradništvo naivna masa, ki nasede še tako prozorni demagogiji. Ker je škandal, če ne dobi uradništvo tega, kar mu gre po zakonu, toda še večji škandal je, če ima kdo tako slabo mnenje o uradništvu, kakor ga ima mladinski tisk, ki hoče z uradniškimi plačami uganjati demagogijo.

— **»Slovenski Narod«** poroča, da se poteguje v Beogradu nič manj ko 17 oseb za podtajniška mesta. Da bo javnost pravilno informirana, treba dostaviti, da so med kandidati v prvi vrsti oni gospodje, ki se še začetkom letošnjega leta niso mogli dovolj navdušiti za vlado »nacionalnega bloka« in ki se sedaj niso mogli dovolj hitro izreči proti vladi »nacionalnega« bloka. Ker vsi ti kandidati nimajo mnogo upanja, da bi uspeli, naj bodo tudi njih imena javnosti prihranjena.

— **Nepopolna vest.** »Slovenski Narod« objavlja osebno vest, da je prispel v Beograd minister n. r. (?) dr. Niko Županič. Ker je ta velezanimiva vest natisnjena takoj pod vestjo o kandidatih za podtajniška mesta, bi bilo dobro, da bi »Slov. Narod« povedal, če imate obe notici kako zvezo. Če »Slov. Narod« to stori, potem bi bil celo — senzacionalen.

— **Pred izrednim kongresom državnih uradnikov.** Glasom sklepa zadnjega kongresa »Saveza državnih uradnikov« ima Glavni Savez dolžnost, da izposluje v najkrajšem času pri predpostavljenih oblastvih uresničenje zahtev uradništva, ki so bile predlagane in sprejete na letošnjem kongresu. Uradniki so zahtevali, da se izplača dolžna razlika prejemkov; da se zgrade za državne uradnike in upokojence v državni režiji stanovanjske hiše; da se povečajo dnevnice za 100%; da se prizna uradnikom polna osebna draginjska doklada itd. Ker uprava Saveza doseda ni mogla doseči realizacije teh zahtev, je pozvala v Beograd zastopnike vseh pokrajinskih uradniških savezov. Na sejah, ki so se vršile pretekli teden, se je ugotovilo, da kompetentni faktorji zahtevam uradništva niso ugodili, zato je bila sklenjena resolucija, ki obsega vse zahteve uradništva. Resolucija se predloži kompetentnim faktorjem. Za slučaj, da ta resolucija ne bo imela zaželjenega uspeha, je bilo sklenjeno, da se skliče za 28. avgusta t. l. v Beograd izredni kongres uradništva iz vse države. Na tem kongresu se bo sklepalo o nadaljnjem postopanju uradništva.

— **Kongres proti malariji v Madridu.** Od 9. do 14. avgusta se vrši v Madridu mednarodni kongres proti malariji. Na kongresu bo zastopana tudi naša država. Ministrstvo narodnega zdravja je določilo za našega delegata dr. I. Starčića, šefa protimalaričnega instituta v Trogiru.

— **Nameščanje na meščanskih šolah s šolskim letom 1925-1926.** Učiteljstvo opozarjamo na tozadeven ministrski odlok, ki ga je priobčil ravnateljstvom meščanskih šol in srezkim poglavarjem veliki župan s P. broj 9048-25. Pravilno opremljene prošnje je takoj vložiti po uradni poti.

— **Vozne ugodnosti.** Z naredbo ministrstva za promet je ukinjena s takojšnjo veljavnostjo pravica oblastnih železniških direkcij, izdajati oziroma dovoljevati vse vozne ugodnosti, ki jih vsebujejo določbe členov 96. in 117. predpisov v voznih ugodnosti in bode odslej odobraval v omenjenih členih navedene vozne ugodnosti edinole minister za promet. Društva, šole itd. naj torej odslej zaprošajo za omenjene vozne ugodnosti direktno pri omenjenem ministrstvu. Še nerešene tozadevne prošnje je predložila direkcija drž. žel. v Ljubljani v pristojno rešitev ministrstvu za promet.

— **Rajhenburg — Savski Brestovec.** Prometno ministrstvo je odredilo, da se železniška postaja Rajhenburg na progi Zidani most —Zagreb prekrsti v »Savski Brestovec«. Po vesteh iz Beograda, se prekrsti v kratkem še več drugih postaj z madžarskimi in nemškimi imeni.

— **Za popravo ceste od Ogulina do Plitviških jezer.** Gradbeno ministrstvo je odobrilo kredit v znesku 210.000 Din za popravo ceste od Ogulina do Plitviških jezer. Cesta je jako zanemarjena, vsled česar trpi tudi tujski promet.

— **Nezaposlenost v Jugoslaviji.** Glasom statistike delavske zbornice je v Jugoslaviji nezaposlenih približno 67.000 delavcev. Najtežje so menda prizadeti grafični delavci. Koncem meseca junija je imela zveza grafičnih delavcev nezaposlenih 563 članov, in sicer 327 kvalificiranih in 236 nekvalificiranih. Nezaposlenih jih je v Beogradu 156, v Zagrebu 145, v Ljubljani 58, v Sarajevu 65, v Novem Sadu 45, v Osjeku 36, v Splitu 29, v Subotici 24, v Velikem Bečkereku 5.

— **Nov list v Sarajevu.** Iz Sarajeva poročajo, da bodo ustanovili tam mlajši pristaši Vidovićevega pokreta nov list »Mladost«, ki si je zapisal na prapor brezobzirno borbo proti povojnim razmeram in čigar cilj je podvig omladinskega idealizma. List bo zastopal torej ista etična načela kot organ Vidovićevega pokreta »Uzgajatelj«.

— **Bryan umrl.** Znani obtožitelj v daytonskem opičjem procesu William Bryan je v nedeljo popoldne nenadoma umrl. Bryan je ostal po končanem procesu radi bolezni in radi hude vročine v Daytonu. Kakor je znano, se je udejstvoval državni pravdnik tudi v politiki. Imel pa je smolo: dva- ali trikrat je kandidiral za predsednika, toda vselej je propadel.

— **Hackenkreuzlerji in cionistični kongres.** Kakor poročajo z Dunaja, nameravajo Hackenkreuzlerji cionistični kongres, ki se ima vršiti dne 18. avgusta na Dunaju, preprečiti za vsako ceno.

— **Kopalna sezona ob gorenjem Jadranu.** Kopalna sezona ob našem gorenjem Jadranu je letos prav dobra. Prekaša vsako pričakovanje. Samo sezona 1914, neposredno pred izbruhom svetovne vojne, je bila številčno močnejša. Res pa je, da se opaža, da je število gostov iz bližnjega zaledja, posebno iz Zagreba primeroma mnogo premajhno. Od posameznih narodnosti odpade na Avstrijce 20 do 30%. Tudi Madžarska je dobro zastopana. Število Čehoslovakov pada že tretje leto. Beograjčanov je več kakor vseh Hrvatov skupaj. Tudi Slovencev je precej videti. Sporadično je videti Poljake, goste iz Skandinavije, posebno Švede, dalje Francoze in Angleže. V Crikvenici je letos 1750 stalnih gostov, v Baški okrog 600, v Novem Rabu in Selcah po 500, v Malinski in Kraljevici do 400. Cene so precej primerne. Najvišje cene v prvovrstnih hotelih znašajo 120 Din, najnižje v manjših kopališčih 50 Din. V splošnem so cene za tretjino nižje od cen v Opatiji. Momentano je sezona na višku; vendar pa se dobi lahko še v vsakem kraju soba, če se obrne pravočasno na Zvezo kopališč na Sušaku.

— **Krvavi spopadi med poljskimi in ruskimi obmejnimi stražami.** Na rusko-poljski meji je prišlo te dni med obmejnimi stražami do krvavih spopadov, pri katerih je bilo več oseb ubitih in več ranjenih.

— **Rodbinska tragedija v Berlinu.** Te dni se je odigrala v Berlinu krvava rodbinska tragedija. Skozi strop neke kuhinje je začela kapljati ob 11. uri zvečer nenadoma kri. Stanovalci so hiteli k stranki, ki je stanovala nad njimi. Ker so bila vrata zaklenjena ter se na trkanje ni nihče odzval, so poklicali policijo, ki je dala stanovanje odpreti, nakar se jim je nudil grozen prizor. V kuhinji na tleh je ležala v veliki mlaki krvi žena kuharja Friderika Murreija z razklano črepinjo. Nedaleč od nje pa je stokal njen mož s prerezanim vratom. V zakonskem prepiru je ubil svojo ženo, nakar si je hotel prerezati žile na vratu. Bil je pri tem malo neroden, tako da ostane pri življenju. Da ni bilo izdajalske krvi, bi bil Murrei kljub temu umrl, zakaj odprl je po končanem »delu« vse plinove cevi v stanovanju in če bi bila prišla policija nekoliko pozneje, bi ga bila našla zastrupljenega.

— **Misteriozna smrt.** Te dni so potegnili pri Ilidži iz vode truplo v kmetski obleki. Oblast je ugotovila, da je mrtvec identičen s kmetom Alekso Sojo iz sarajevskega polja. Če gre za zločin, za umor ali nesrečo, se ni dalo ugotoviti. Domneva pa se, da je zabredel Sojo vsled preobilo zaužitega alkohola ponoči v vodo, kjer je našel smrt.

— **Dvojica nravnostnih zločincev.** Nemške oblasti iščejo s polno paro 32-letnega trgovca Karla Kellerhofa in njegovo prijateljico 38-letno Katarino Werres. Parček se vozi po vsej Nemčiji z avtomobilom. Werresova zvablja k sebi deklice pod pretvezo, da jim hoče preskrbeti mesto kuharice, vzgojiteljice, služkinje itd. Če ji deklica nasede, jo pelje v hotel, kjer jo ponoči obadva zlorabljata. Parček, ki preskrbi deklici vedno posebno sobo, operira z uspavalnimi sredstvi ter izgine vsakikrat, predno se žrtev zave in more vložiti ovadbo. Ako se ne upa vzeti deklice v dotičnem mestu v hotel, jo odpelje v avtomobilu v drug kraj. Sumi se, da se peča parček tudi s trgovino z dekleti.

— **Krvava drama v Schweningenu.** Svetovno kopališče Schweningen v Holandiji je bilo te dni pozorišče zločina, ki je izzval veliko senzacijo. Že nekaj dni ne govori internacionalna publika kopališča o ničemur drugem kakor o umoru zakonske dvojice De Leend, ki je bila lastnik znanega hotela. De Leend je prisostvoval s svojo ženo vsak dan dineju svojih gostov. Te dni so ju pogrešili, zato so sklenili, da gredo pogledat v stanovanje, kaj je ž njima. Ker na trkanje niso dobili odgovora, so odprli vrata s silo. Nudil se jim je strašen prizor. De Leend in njegova soproga sta ležala na postelji v mlaki krvi. 24 ur pozneje je bil morilec izsleden. Piše se Henrik Barenhost. Pri zaslišanju je zločin cinično priznal. Izjavil je, da se je zaklel že pred 12 leti, da umori De Leenda in njegovo ženo. Navedel je sledeče vzroke: De Leend se je bavil pred 12 leti v Londonu s sumljivimi posli, pri čemur mu je Barenhost pomagal. Nekoč je izročil Barenhorst De Leendu večjo vsoto denarja v varstvo. Kmalu nato so zasačili Barenhorsta pri neki tatvini. Bil je aretovan in obsojen na 1 leto ječe. Ko se je vrnil iz ječe, je zahteval od De Leenda svoj denar. De Leend pa ni hotel o denarju ničesar vedeti- dejal je, da se ne spominja. Radi tega se je hotel Barenhost nad svojim bivšim tatinskim tovarišem maščevati. Zakonska dvojica De Leend je stanovala takrat v nekem hotelu. Barenhorst je najel sosedno sobo, v kateri sta stanovala De Leend in njegova žena ter napeljal skozi odprtino plinovo cev. Hotel je svoja dva sovražnika zastrupiti. Toda De Leendova žena se je pravočasno zbudila ter pričela klicati na pomoč. Barenhorst je bil prijet ter obsojen radi poskušenega umora na 10 let ječe. Po preteku 7 let je bil pomiloščen. Ves čas je misli na osveto in veseli ga, da se mu je posrečilo svoja dva sovražnika zaklati. Holandska policija sprva fantastični povesti jetnika ni hotela verjeti, toda informacije iz Londona so potrdile, da je govoril Barenhorst resnico.

OLAJŠANA PLAČILA ZA
OBLEKE DAJE
O. BERNATOVIČ

— **Grozna osveta zapuščene neveste.** V soboto se je odigrala na Plosah v neposredni bližini naše zahodne meje grozna ljubavna tragedija. Pred par meseci se je seznanil mehanik Rudolf Weismüller z 18-letno mladenko Margareto Franjević. Iz poznanstva se je razvila vroča ljubezen in končno intimno razmerje. Ker sta stanovala zaljubljenca predaleč drug od drugega, je najel Rudolf sobico, v kateri sta se shajala zaljubljenca dan na dan. Nakrat se je Rudolfova ljubezen ohladila, in mladenič je pričel prihajati neredno na sestanke. Našel je vedno kak izgovor. Njegovo izostajanje je postalo vedno pogostejše, dokler ni izostal Rudolf pred kakimi 10 dnevi popolnoma. Pisal je svoji ljubici pismo, v katerem jo obvešča, da prekinja ž njo vse zveze. Na koncu pisma je dodal šablonsko, da jo prosi, da ga ne pozabi ter, da mu vse oprosti. Ko je dobila Margareta to pismo, je od žalosti obolela. V njeni duši pa so se rodili v teh dneh tuge strašni načrti maščevanja. Te dni je pisala svojemu nezvestemu ljubimcu pismo, v katerem ga pozivlja, »da pride po svoje stvari, češ, da se ločita potem kot navadna znanca.« Dostavila je: »Če mi tega ne storiš, se sploh ne poznava več.« Popoldne je prišel Rudolf na stanovanje svoje bivše neveste. Nenadoma so začuli sostanovalci glasen krik in klice na pomoč. Ko so prihiteli ljudje v sobo, je ležal Rudolf v mlaki krvi na tleh, se zvijal in stokal od bolečin. Margareta ga je bila zabodla z dolgim kuhinjskim nožem v prsi — sama pa je izpila malo steklenico lizola, v namenu, da izvrši samomor. Stanje obeh mladih ljudi je nevarno, vendar mislijo zdravniki, da ostaneta pri življenju.

— **Krvav pretep med oficirji in civilisti.** Te dni sta sedeli po prekrokani noči tik pred zoro v skopeljski kavarni »Bačka« pri dveh sosednih mizah v bližini orkestra dve družbi. Ena je obstojala iz petih pijanih oficirjev, druga pa iz desetih pijanih civilistov. Nenadoma je vrgel čevljar Pero Joksić steklenico, ki je padla na tla v neposredni bližini mize, pri kateri so sedeli oficirji. Oficirji so se čutili s tem razžaljene, zato so pozvali civiliste, da izginejo tekom petih minut iz lokala. Zaman se je oprostil Joksić osebno, češ da ni nameraval žaliti, zaman so intervenirali kafetjé in neprizadeti gostje. Oficirji so vztrajali na svoji zahtevi, civilisti pa se niso hoteli ukloniti. Ko je določeni čas potekel, so nahrulili oficirji civiliste z besedami ter odšli. Na cesti, 300 korakov od kavarne, se je prepir nadaljeval ter kmalu razvil v hud pretep, nakar so potegnili oficirji sablje. Kri bi bila tekla, kakor pri jurišu v vojni, da se ni pojavil predčasno na bojišču dežurni oficir, kateremu se je posrečilo nasprotni stranki pomiriti. Kljub temu pa je obležal na cesti s preklano glavo čevljar Pero Joksić, ki je dobil dva krepka udarca s sabljo. Pa tudi oficirji so imeli svojo žrtev, zakaj civilisti so odvzeli enemu od njih sabljo in šajkačo. Joksića so prepeljali v bolnico. Policija in vojaška oblast sta uvedli preiskavo. Policija je prepovedala v kavarni »Bačka« godbo ter obsodila kafetjéja na 150 dinarjev globe, ker je dal pijanim ljudem pijačo.

Novi Tarzan

V. del Tarzana je ravnokar izšel; naroča se v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg.

— **Ponesrečen policijski stražnik.** Kakor vsako jutro, se je peljal te dni policijski stražnik Novak Klačar s svojim predpostavljenim iz Ilidže v Sarajevo k raportu. Na povratku iz Sarajeva je stal na platformi nekega vagona. Nagnil se je ven, čakajoč da pride vlak na Ilidžo. Pri tem je izgubil pri neki kurvi, neposredno pred kolodvorom ravnotežje ter padel z groznim krikom iz vagona. Pri padcu je dobil Klačar tako težke poškodbe, da jih ne bo preživel. Pri tej priliki se je odigrala na ilidžanskem kolodvoru tužna scena. Klačarjeva žena je prihitela z majhnim otrokom na rokah brez sape na kolodvor, jokala in vpila na ves glas ter se nikakor ni hotela ločiti od svojega moža. Prepeljali so ga v sarajevsko bolnico, kjer je bil takoj operiran, kljub temu pa je par ur nato umrl v strašnih mukah.

— **Pet oseb utonilo pri kopanju.** Iz Hamburga poročajo: Odkar se je pričela kopalna sezija, je utonilo pri kopanju v Labi že več oseb. Utonile so v presledkih več ali manj dni. Sobota pa je bila za kopalce izredno nesrečen dan. Ta dan je zahtevala Laba nič manj kakor 5 človeških žrtev.

— **Požar na lüneburškem barju pogašen.** Iz Berlina poročajo: Požar na lüneburškem barju je pogašen. Neumornemu delovanju gasilcev je prišel namreč na pomoč dež. Pogorišče obsega približno 6000 juter. Tudi v ozemlju severno od Hannovra je vsaka nevarnost odstranjena.

— **11 ur v razpoki ledenika.** Te dni sta podvzela Berlinčana Maks Kraus in Rihard Groner turo na neki ledenik. Ker nista bila opremljena z vrvmi, se je zgodilo, da je padel Kraus v razpoko, iz katere se ni mogel rešiti niti sam niti ga ni mogel rešiti njegov spremljevalec, ki se je moral vrniti po pomoč. Rešilna ekspedicija je prispela na lice mesta ob 2. zjutraj. Posrečilo se ji je z velikim naporom, da je rešila ponesrečenca iz ledenega groba. Pri vsem tem je imel Kraus neverjetno srečo. Dasi je padel 27 metrov globoko, si je izvil pri tem samo nogo, tako da o kakih resnih poškodbah ne more biti govora. V prepadu je ležal od 3. popoldne do 2. zjutraj, torej celih 11 ur. Samo okoliščini, da je imel ponesrečenec na dnu prepada toliko prostora, da se je lahko nekoliko gibal ter jemal iz svojega nahrbtnika jedila, se ima zahvaliti, da je ostal živ.

— **Vlomilec — porotnik.** Te dni je prišlo v Leipzigu ob priliki porotne obravnave zoper nekega vlomilca do senzacionalnega razkritja. Obtoženec, ki je vlomil v neki grad v bližini mesta ter odnesel gonilni jermen, 9 vreč ovsa in žita ter 20 kokoši, je bil za časa svojega udejstvovanja kot vlomilec v Leipzigu porotnik. Takrat je obravnaval hladnokrvno in ravnodušno s svojimi tovariši o vlomih, ki so jih izvršili drugi. Bil je tudi načelnik delavskega telovadnega društva. Tudi politično se je udejstvoval. Ob priliki hišne preiskave so našli pri njem samokres, 40 ostrih nabojev in 6 vitrihov. Obsojen je bil na 1 leto in 6 mesecev ječe.

— **Zakonska scena na ulici.** Te dni se je nudil pasantom pri hotelu »London« v Beogradu smešen prizor, ki pa za udeleženca ni bil baš prijeten. V tramvaj je vstopila ženska v črni obleki. V tem trenutku pa je pridrvel neki moški z železničarsko čepico na glavi ter potegnil žensko s tramvaja in jo pričel pretepati. Prisotno občinstvo se je sprva zgražalo, ko pa je izvedelo, da gre za zakonski par, so se čuli vzkliki: »Sigurno ni tepena brez vzroka, ker je njegova žena!« Žena se je spustila v beg, njen mož pa je galopiral za njo. Pred vojno akademijo se je žena nenadoma ustavila ter počakala na napadalca, ki ni bil tako urnih nog kakor ona. Ko je prisopihal mož do nje, je prešla ona v ofenzivo in mož je dobil tako krepke batine, da je pričel klicati na pomoč policijo, ki ga je tudi res kmalu rešila iz fatalne situacije, nakar je odvedla zakonsko dvojico na policijski komisarijat. Tam so ugotovili, da gre za železničarja Mileja Radojevića in njegovo ženo Božano. Mož in žena sta živela v neslogi, zato je vstopila žena pred par meseci v službo ter se preselila drugam, ne da bi se brigala dalje za svojega moža. Ko jo je ob navedeni priliki po dolgem času zopet videl, jo je hotel zato naklestiti. Policija je moža in ženo posvarila ter jima zagrozila, da bosta prihodnjič kaznovana, če se bosta pretepala na ulici. Oba sta izjavila, da vložita tožbo na ločitev zakona.

— **Nova afera na Dunaju.** Že delj časa se je govorilo, da obstoji na Dunaju tajna organizacija strokovnjakov za falzificiranje. Potvarjala je vse mogoče listine, posebno pa se je bavila s falzificiranjem dokumentov, s pomočjo katerih so bile prevarjene tako razne države, kakor poedine osebe. Organizator in šef družbe je bil neki Dusilovski, njegova pomočnika pa Jakubovski in Gabrilov, vsi trije ruski begunci. Troperesna deteljica je živela na Dunaju in v Berlinu od samih pustolovstev. Uvedla se je preiskava, zakaj bati se je bilo, da povzroče falzifikatorji neprilike celo avstrijski republiki sami. Te dni je izjavil zunanji minister avstrijske vlade, da je organizacija končno razkrita ter sta Jakubovski in Gabrilov pod ključem. Zahteval je od berlinske vlade, da odredi aretacijo javenjerja Dusilovskega. V afero je zapleten tudi neki Banković, ki se izdaja za našega tajnega agenta, ki pa služi tam samo na našo veliko škodo ter našo državo nekaznjeno kompromitira. Banković je navaden pustolovec in človek brez pozitivnih sposobnosti. Treba bi bilo, da se Bankovića razkrinka ter da se izjavi, da ni bil nikdar naš agent in da nismo v nobeni zvezi z njegovimi pustolovstvi.

— **Madžar skušal izdati potvorjeno 20-dolarsko novčanico.** Te dni je prišel k nekemu menjalcu denarja v bližini beograjskega kolodvora mlad Madžar, ki je hotel menjati 20-dolarsko novčanico. Ker se je zdela novčanica menjalcu sumljiva, je odvedel mladeniča na železniški policijski komisarijat. Komisar, nestrokovnjak, ni mogel ničesar ugotoviti. To priliko je uporabil mladenič, ki je razvil vso svojo zgovornost, da bi dokazal pristnost novčanice. Dejal je: »Takoj se prepričate, skočim v menjalnico ter prosim menjalca, da prinese drugo novčanico in takoj boste videli, da je novčanica pristna.« Policijski komisar je pristal na to, toda komaj je stopil mladenič na peron, že je ugledalo njegovo budno oko, da odhaja ravno niški vlak. Z opičjo spretnostjo je skočil na zadnji vagon ter se z zadovoljnim obrazom odpeljal proti Nišu. Komisar je obvestil brzojavno vse policijske urade ob progi, da sumljivega mladeniča primejo. In res so ga prijeli v Nišu. Pri njem so našli razven potvorjene 20-dolarske novčanice novčanico za en dolar, glede katere pa še ni ugotovljeno, če je potvorjena ali ne. Razven tega je imel mladenič pri sebi madžarski potni list za Carigrad. Potni list je pristen ter je izstavljen na ime Aleksander Werner, kamnosek rodom iz Budimpešte, star 22 let. Werner trdi, da je novčanico kupil v Budimpešti, ker je hotel imeti zdravo valuto.

— **Zemljepis: Nezadostno.** Lloyd George, ki je, kakor znano, eden od avtorjev versailleške pogodbe, ki jo danes tako ostro pobija, na mirovni konferenci — kakor več drugih diplomatov — ni briljiral z geografičnim znanjem. Drastičen primer o tem je

povedal nedavno neki rumunski politik, ki je zastopal svojo vlado v Versaillesu. Rumunija je zahtevala, da se ji odstopi ves Banat. Posebno važnost so polagali na konferenci na Lloyd George-jevo mnenje. Zato se je obrnil rumunski politik opetovano na njega ter mu obrazložil rumunske pretenzije. Lloyd George, očividno nervozen vsled neprestanih intervencij rumunskega politika, je vzel končno v roke zemljevid, ga razprostrl na mizi ter vprašal nestrpno: Torej pokažite mi vendar »mestece Banat«, ki ga hočete na vsak način imeti! Rumunski politik, ki sicer ne pride tako lahko v zadrego, priznava, da takrat ni vedel odgovora — kljub temu, da je ležala pred njima karta — ali pa mogoče ravno zato.

— **Tepen škof.** Iz Durhama poročajo: V nedeljo so napadli rudarji tukajšnjega angliканskega škofa, ga pretepli in hoteli vreči v reko. K sreči je bil v bližini motoren čoln in ljudje, ki so se nahajali v čolnu, so škofa rešili ter odpeljali razjarjenim delavcem izpred oči. Povod napadu je bilo dejstvo, da je imel škof govor, v katerem je nastopil zoper nameravani splošni štrajk.

— **Vatikan zida stanovanja za kardinale.** Vatikan kupuje že nekaj časa v Rimu v okraju Santa Marta hiše in stavbene prostore za cerkvene zavode in stanovanja za kardinale. V vili Gabriele se namesti baje ameriška teološka šola.

— **Marija Jeritza gre zopet v Ameriko.** Kakor poročajo z Dunaja, slavna operetna diva Marija Jeritza ne bo več nastopala na dunajski operi. Odpelje se koncem septembra v Ameriko, kjer bo dobila za 8 koncertov 80 tisoč dolarjev.

— **Orjunaški teror v Capragu.** »Jutarnji list« poroča: V soboto so priredili capraški delavci manifestacijo za novo vlado. Klicali so neprestano: »Živio kralj«, »Živela nova vlada«, »Živio sporazum«. Nenadoma pa so se navalili nanje Orjunaši, oboroženi s samokresi in bodali ter otvorili na manifestante ogenj. Več delavcev je težko, več pa lahko ranjenih. Eden od ranjencev je tako poškodovan, da bo ranam najbrže podlegel. Več Orjunašev je bilo radi napada aretiranih in izročenih sodišču.

— **Neurje na Poljskem.** V nedeljo je divjal vzhodno od Visle hud orkan, ki je povzročil veliko škodo. Najhujše je bilo neurje v okraju Plons in pri Wiszogradu ob Visli. Tu je padala tudi toča, ki je opustošila plantaže sadja. Telefonska in brzojavna zveza z delom Poljske vzhodno od Visle je deloma pretrgana.

Ljubljana.

1 — **Vlom na Kodeljevem.** Predvčerajšnjim je bilo vlomljeno v stanovanje šoferja Zvonka Potočnika na Kodeljevem. Vlomilci, ki jim je policija že na sledu, so odnesli razne obleke in perila v vrednosti 5670 Din.

1 — **Lačen potepuh.** Posestnik Janez Kunovar iz Kleč je na svojem posestvu v mestnem logu kosil. Na vozu je imel shranjeno kosilo zase in za svoje delavce. Priplazil se je neki potepuh ter ukradel vse kosilo, obstoječe iz 2 hlebov kruha, velikega lonca kuhanega fižola in poldrugega litra domačega sadjevca.

1 — **V nedeljo 26. t. m.** dopoldne je bilo v Rožni dolini na cesti X. in morebiti dalje na cesti proti opekarni na Brdu in nato na Vič izgubljeno polnilno pero »Fountain pen«. Pošten najditelj naj ga proti nagradi, ker je drag spomin, izroči upravi lista.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 28. julija 1925.

Vrednote: 7% invest. posojilo iz l. 1921 den. 67, bl. 68; 2½% drž. renta za voj. škodo den. 250, bl. 255; Celjska posojilnica den. 201, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka den. 225, bl. 238; Merkantilna banka den. 100, bl. 104; Prva hrv. štedionica den. 810, bl. 818; Slavenska banka den. 66; Kreditni zavod den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne den. 105, bl. 129; Trboveljska den. 340, bl. 348; Združene papirnice Vevče den. 100, bl. 108; »Nihag« bl. 42; Stavbna družba den. 165, bl. 180; 4½% zastavni listi Kranjske dež. banke den. 20; 4½% kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20 .

Blago: Trami, monte, od 3/3—6/7, fco meja den. 325; deske, 25 mm in 30 mm, monte, fco meja bl. 500; čreslo, suho, zdravo, v ovojih, fco nakl. postaja, 5 vag., den. 35, bl. 35; pšenica bačka, nova, par. Ljubljana bl. 350; koruza slavonska, par. Vinkovci blago 200; ječmen, slavonski. par. Osijek den. 220; laneno seme, par. Ljubljana den. 500, bl. 540; koruza slavonska, fco Postojna trans., 3 vag., den. 238, bl. 238.

BORZE.

— **Zagreb**, 28. julija. Devize: Newyork 56.5—57.1, London izplačilo 273.5—275.5, ček 273—275.5, Pariz 268.15—273.15, Praga 167.17—169.17, Švica 1097.5—1103, Italija izplačilo 205.45—207.85, Amsterdam 2257—2277, Berlin 1337—1347. Valute: dolar 55.4—56, Kč 165.25—167.25, lira 207—209.

— Curih, 28. julija. Beograd 9.12, Pariz 24.27—24.32, London 25.01—25.02, Newyork 514.75—515.50, Milan 18.725—18.825, Praga 15.20—15.30, Dunaj 0.007230—0.007260.

× **Trgovanje po kuponskem sistemu zabranjeno.** Minister za trgovino in industrijo je zabranil trgovanje po takozvanem kuponskem (lavinskem) sistemu kot nepošteno in nezakonito trgovanje, s katerim se samo slepijo lahkoveni ljudje. Ker se te nedovoljene kupčije obavljajo večinoma s priporočenimi pošiljkami po povzetju, je ministrstvo za pošte in brzojav naročilo poštam, naj ne prevzamejo pošiljk, o katerih sumijo, da se z njimi trguje po kuponskem (lavinskem) sistemu. Ako so pa tako pošiljo že prevzele, naj jo vrnejo pošiljalcu.

To je veselje, taka pena!

Kdor uporablja „GAZELA"-milo, ima prijetno delo in je hitro gotov. Jaz ne perem nikdar z drugim kakor z „GAZELA"-milom.

Kolesa in šivalne stroje kupujte edino le pri
Josip Petelinc-u
znamke
Gritzner, Phönix in Adler
ter posamezne dele za kolesa in stroje, pneumatike, igle Lamerr.
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika. Pouk v vezenju je brezplačen.
Na veliko! Na malo!

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.
Odgovorni urednik: Železnikar Aleksandar.
Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

(44)

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Pogledajo na zemljevid. Veletok Jukon izvira v severnem predgorju skalnatega gorovja, teče naravnost proti severu, napravi oster kot proti zahodu v onem delu Kanade, ki je bil nekoč v posesti Rusije in se še sedaj imenuje ruska Amerika, ter se izliva po sedemsto angleških milj dolgem toku v Beringovo morje, dvesto milj nižje od Beringove ožine.

»Ali ni bil Jukon zamrznjen?«

»Seveda ne. Saj nismo videli ne snega ne ledu; tudi tu je bila že pomlad; snežni vihar je pa vse z pet izpremenil.«

»Kaj mislite, da smo res v tem veletoku?«

»O tem sem trdno prepričan. In če smo zdrčali v kako drugo rečico, se izliva ista prav gotovo v Jukon.«

»Zdrčali?«

»Saj drugače ni moglo biti. Bili smo blizu brega, ki se že od daleč prav lahno nagiblje proti vodi, to vem še od preje. Na zamrzlem snegu se je napravil led. Ker avto izžariva toploto, se je snežna gora ločila in zdrčala po poševni ploskvi v vodo.«

»Lepa reč!« se jezi Leonor.

»Zakaj?« se smehlja Georg. »Na ta način pridem vsaj dalje in sicer v smeri, ki smo si jo začrtali.«

»Ali je Jukon povsod ploven?«

»Da. Toda tu vozijo le veliki leseni splavi.«

Leonor opazuje natančno zemljevid.

»Kaj pa pomenijo te pike tu?«

»Hm. Do tja bi pa ne smel naš avtomobil ali sedanji motorni čoln, ki se ne more niti samostojno gibati.«

»Zakaj ne?«

»Tam so najprej katarakti in potem velikanski vodopad, ne dosti manjši kot Niagara. Takole kakih trideset metrov se vrže veletok navzdol. Toda do tja imamo še dobrih tristo milj in preden pridemo tja s tokom reke, je že poletje, ki je tu zelo vroče.

»S kakšnimi miljami pa pravzaprav računate?« vpraša zopet enkrat Adam.

»Z angleškimi.«

»In kako hitro teče veletok?«

»Tega ne morem natanko povedati...«

»Ali napravi v sekundi meter?«

»O da, tako hitro teče gotovo.«

»No da! Tedaj ne dospemo do vodopada šele v poletju, temveč že čez pet dni.«

Georg napravi kratek račun in osramočen prizna, da se človek prav hitro zmoti v velikih številih, če jih natanko ne premotri. Potem pa se tudi nekoliko prestraši.

»Kaj, čez pet dni smo že tam?« zakliče Leonor tudi vsa v strahu.

Hitro si zopet opomore.

»Ah, neumnost — pet dni, to je že dolg čas — in saj je vendar razumljivo, da moramo biti do tedaj ven iz te snežene gore, če ne s pomočjo solnca pa s svojo lastno toploto.«

Nekaj sunkov naznani, da je prišel avto v tok; sunil je ob zapreke. Poizkusijo zopet stroj, a še vedno noče delovati, tudi vrat še vedno ne morejo odpreti.

Udati se morajo torej v jetništvo; pride zopet nova noč.

Ura kaže šest, ko nastopi nekaj, česar niso pričakovali. Električne svetilke gore kakor vedno, obenem pa postaja dnevna svetloba, ki prihaja skozi okrogla okenca vedno svetlejša.

Vidijo, da se je prvotni sneg izpremenil v led in sicer v kristalnočist in popolnoma prozoren. Na desni strani je ta ledena plast meter debela, na drugi strani, ki je bila pred viharjem bolj v zavetju pa le nekoliko tanjša.

Adam takoj nastavi teorijo, kako se je sneg baš krog avta izpremenil v kristalnočist led, toda drugi ne poslušajo njegovih izvajanj, raje opazujejo, kaj jim razodevajo okenca skozi ledeno plast.

Avtomobil plava po sredi skoro kilometer širokega veletoka, pri zavojih pa ga bodo zanesli valovi gotovo bolj v stran. Narasla voda stoji skoraj do vrha bregov in kakor daleč nese oko, ni videti drugega kot ravno, ledeno ploskev. Na bregovih vidijo, da je pol metra debela, torej je silno snežilo, če ima led tako debelost, četudi je spodaj morda rahel sneg.

Torej najprej obilo snega, potem je zgornja plast zamrznila, se stajala in zopet zamrznila — tako je nastala ledena ravan, in krog avta je radi njegove toplote nastal kristalnočist led.

(Dalje prihodnjič.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Znanje želi
mlad simpatičen gospod z istotako gospodično v svrho skupnih izletov. Ponudbe na upravo pod »Upanje«.

Oglase
za vse liste naše kraljevine sprejema po originalni ceni. Biro »Reklama«, Beograd, Knez Mihajlova ulica 11, telefon 2639.

Upokojenec
bivši skladiščnik, zmožen več jezikov in pisarniških del, išče mesta kot hišnik, skladiščnik, sluga, inkasant ali kaj sličnega. — Zahteve nizke. — Ponudbe na upravo lista pod »Vesten«.

Službo blagajničarke
išče gospodična, vešča tudi vseh pisarniških del. — Ponudbe prosi na upravo lista pod »Blagajničarka«.

5.000 Din
posojila nujno iščem do 1. avgusta t. l. proti popolni zemljeknjižni varščini in najvišjim obrestim — da plačam zahtevo finančne prokurature in se rešim s tem neznosnih neprijetnosti, ki se vežejo s to zadevo že čez pet let. — Globočnik Goik, Kranj.

Ajda
lepo semensko blago in inkarnat deteljo nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana.

Trgovski uradnik
perfekten knjigovodja in korespondent, z dolgoletno prakso, išče primernega mesta pri večjem podjetju. — Ponudbe na upravo lista pod »Dobra moč«.

Kupujte samo pri
JOSIP PETELINC-U
LJUBLJANA
otroške majce, damske nogavice, kopalne hlače, kravate, naramnice, galanterijo, dišeča mila, palice, nahrbtnike,
najnižja cena na veliko in malo
blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Kurja očesa
Najboljše sredstvo proti kurjim očesom
Clavèn je mast
Zaščitni znak
Skladišče v lekarnah ali drogerijah naravnost iz ivornice in glavnega skladišča.
M. HRNJAK, lekarnar, Sisak.

VINOCET
tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
Zahtevajte ponudbo!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta štev. 1a, II. nadstropje.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice
je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3·—. Razpošilja društvo:
„VRTNARSKA ŠOLA" V KRANJU.
Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič, Kanc.